

handelbeskyttende Dynastie. Nordeuropa synes da at have været det Svælg, hvori Arabernes Skatte paa den Tid tabte sig.

Selskabet har tilkjendt Forfatteren dets Sölvmedaille.

Til alle Tider have Menneskene ønsket at vide saa meget som muligt om deres Folkeslægts Oprindelse. Hvor Historien ikke strakte til, udfyldte man det Tomme med Digteraandens Skabninger. Imedens den modnere Menneskeslægt beundrer disses Skiönhed, og ofte dybe Betydning, stræber den dog ogsaa med den dömmende Skarp-sind at trænge ind i Tidernes Mörke. Hertil veileder os Sprogenes Granskning. Som man ved at betragte Jørdens paa hinanden følgende Lag, og de deri begravne Forsteninger, paa en vis Maade kan danne sig en Forestilling om de Afvexlinger, der fandt Sted i Jorklodens Tilstand för den beboedes af Mennesker, saaledes kan et lykkeligt Blik paa de forskjellige Sprog aabne os en Udsigt over Folkenes Oprindelse, deres Vandringer, deres Underkuelser; og paa samme Tid opdage os Sprogenes dybeste Hemmeligheder, der saa nöie hænge sammen med Menneskets inderste Væsen.

Frem for andre have vi Nordboere ved dette Slags Undersögelser den sönderlige Fordeel, at have vort Oldsprog, med en riig og fortræffelig Litteratur, bevaret levende inden vore Grændser. Med særdeles Kjærlighed have vi derfor altid hængt ved dette Slags Undersögelser; og det Prisspöragsmaal Selskabets historiske Classe for to Aar siden udsatte, har foranlediget et Skrivt, der ikke lidet bidrager til denne Undersögelses Fremme.

Forfatteren er Herr *Rask*, allerede fordeelagtigt bekjendt ved tidligere Arbejder over Nordens gamle Tungemaal. Det nærværende indeholder en omfattende Sammenligning mellem dette og de vigtigste ældre og nyere europæiske Sprog, endog i deres forskjellige Mund-

arter. Forfatteren nøies ikke med at betragte disse Sprogs Ordligheder, ved hvilke man ikke letteligen forvisses om Ligheden beroer paa fremmed Indblanding, eller paa fælles Oprindelse. Det er især Sprogenes Bygning der er Gjenstanden for hans Opmærksomhed. Deres Grammatik er ham vigtigere end de Navne de give Tingene. Døg blive disse ham ogsaa vigtige for deres egen Skyld, naar Sprogene have de vigtigste og uundværligste Ord, som man vanskeligst tager efter andre, tilfælles, og især naar Lighederne ere saa mangfoldige og hinanden indbyrdes beslægtede, at man kan angive Love-
ne for Bogstavovergangene.

Det islandske Sprog er efter Forfatteren det gamle Nordiske, til hvilket Dalekarlenes endnu brugelige Mundart meget nærmer sig. Langt mere afvigende derfra er det Svenske Skrivtsprog, og endnu mere det Danske. Af det Angelsachsiske kan det gamle Danske ikke udledes, da hiint har langt flere og simplere Böininger til Ordene end dette, og derved röber sin ringere Alder. Endnu mindre kan det nyere Tydske indeholde Kilden til det Islandske. Alt viser tydeligt at den nordiske Sprogstamme er et Skud fra samme Rod som den germaniske, og at den ene ikke er den anden underordnet, men begge sideordnede. Med et fælles Navn kalder han begge Sprogstammer den gothiske Sprogklasse, og søger deres fælles Oprindelse ved en Sammenligning med de övrige Sprog. Det Grönlandske er aldeles forskjælligt fra det Gothiske. I de keltiske Sprog, hvoraf man endnu finder Rester i Höiskotland, Irland, Wales og Bretagne, gives der vel mange Ord, hvis Overeensstemmelse med de Gothiske er unægtelig, men deres Grammatik er saa væsentlig forskjællig, at man ikke kan udlede det ene af det andet. Deres Lighed maa altsaa beroe paa Blanding.

Det Waskiske eller Baskiske frembyder endnu færre Ligheder med den gothiske Sprogklasse.

Med de finniske Sprog have de gothiske en Mængde Ord tilfælles, og tildeels saadanne der findes i deres naturligste og simpleste Betydning i det Finniske, og i de andre have en mere afleder. Man maa da formode at de gothiske Sprog have optaget disse af de finniske. Disse fælles Ord have tillige for det meste en mindre god Betydning i de gothiske Sprog end i de finniske, hvortil vel Grunden kunde ligge i Gothernes Foragt mod Finnerne, der rimeligviis vare Nordens ældre, af dem undertvungne eller fortrængte Beboere. I Henseende til Bygning ere de finniske og gothiske Sprog i övrigt saa ulige, at det ene sikkert ikke kan udledes af det andet.

Ved en særdeles udförlig Undersögelse over de slaviske Sprog, finder Forfatteren at de i deres Form og Bygning have meget Væsentligt fælles med de Gothiske. Imidlertid synes begges Alder lige, og Forskjællen mellem deres Udtale og Klang for stor, Overeensstemmelsen mellem begges Ordforraad maaskee ogsaa alt for ringe, for at antage det ene som oprundet af det andet.

Den lettiske Sprogstamme, blandt hvis forskjellige Sprogarter det Lithauiske, som fortrinligen ved Skrivter bekjendt og uddannet, især tildrager sig Forfatterens Opmærksomhed, har en meget kunstrig Indretning, særdeles overeensstemmende med det Græskes. De Ordligheder man deri finder med det Finniske, med hvilket det i Bygning er saare ulige, kan derfor ene forklares af Indblanding. De indblandede Örd synes især at komme fra Lapperne, det finniske Folkefærd, der er længst fra de egentlige Letter; hvorfor da Forfatteren formoder at Blandingen er skeet för Lappernes Indvandring i Norden.

Det lettiske Sprog staaer paa en mærkværdig Maade mellem de gothiske og slaviske. Hvad disse to Classer have fælles, har det lettiske ogsaa, og har dertil endnu Ligheder med hver især, som de ikke have indbyrdes. Ved en Blanding af det Slaviske og Gothiske, kan det Lettiske dog ikke være opkommen, da det har en langt kunstligere Indretning end nogen af disse.

Adelung har beviist, at de Folkeslag, der boede fra Halysfloden i lille Asien, samt vidt og bredt mod Nord og Vest, indtil Panonien, alle hørte til een Folkestamme, som han kalder den trakisk-palagisk-græsk-latinske, og Herr *Rask* for Kortheds Skyld den trakiske.

Sammenligner man nu denne Sprogstamme med den Gothiske og Lithauiske, saa opdager man ikke blot en Deel i Form og Betydning hinanden lignende Ord, men en saadan Mængde af Ligheder, at Reglerne for Bogstavovergangene deraf lade sig udlede, og næsten den hele Sprogbygning bevise at være den samme; eller med andre Ord den gothiske Sprogklasse lader sig, ved Hjælp af den Lithauiske, udlede af den Græske.

Udtalen og den hele Klang i Græsk og Islandsk finder Forfatteren at være overensstemmende. Den gamle græske Udtale bestemmes efter den Maade hvorpaa *Ulphilas*, i sin Moesogothiske Bibeloversættelse, har udtrykt de græske Navne, og den moesogothiske Udtale oplyses atter af det Islandske. Det vundne Resultat bestrykkes ved en Sammenligning mellem Latinen og *Origines's* Hexapla. Udfaldet er gunstigt for den Erasmiske Udtale, med nogle faa Undtagelser, især at *ei* skal læses som *i*, men i *Ulphilas's* Tid begyndte allerede Udtalen at gaae over til den nygræske.

Det er ikke muligt, her at meddele et tilstrækkeligt Udtrøg af den hele udførlige Sammenligning Forfatteren anstiller mellem begge

Sprogklassers grammatiske' Indretning; vi maa da her indskrænke os til et Par Prøver.

Til den latinske Hankjönsendelse *us* eller det græske *os dor* og svarer det Islandske *ur* baade i Navneord og Tillægsord, hvilken Endelse i det Mösogothiske, Angelsaxiske og alle andre gothiske Sprog end det Islandske er bortfalden fra Substantiverne. Hunkjönsendelsen viser Forf. af Vocalforandringen i adskillige islandske Ord, at have være *u*, der senere er bortfaldet. Dette svarer til den angelsaxiske og tydske Hunkjönsendelse *e*, moesogotisk *a* og *e*, som i det Latinske. I det Islandske er Interkjönnets Mærke, *d* eller *t*, vel meget forskjelligt fra Grækernes og Latinernes *ou* og *um*; men Forf. godtgjør af Stedordenes Interkjön, *αυτο*, *ενεινο*, *αλλο*, det latinske *id*, *illud*, *aliud* og flere Grunde, at Interkjönnets Mærke i det Græske har været *o* og *u*, hvilket stod i Stedet for *od* eller *ot*, da *δ* og *τ* hørte til de Bogstaver, som Grækerne bortkastede i Enden af Ordene.

Den Korthed, hvortil vi her maa indskrænke os, tillader ikke at give mere end disse Par Prøver, af det Græskes og Islandskes grammatiske Ligheder. Overbeviisning kan dog ikkun en fuldstændig Kundskab herom give. Vi tilføje kun, at han tillige har givet en Fortegnelse paa 350 de vigtigste Gjenstande og Forhold betegnende Rodord af det Græske og Islandske, hvori Overeensstemmelsen er umiskjendelig.

Ved alt dette vil Forf. dog ikke bevise at det Islandske eller gamle Nordiske nedstammer fra det Græske, thi det Græske er ikke mere det gamle Trakiske, og allermindst maa man ved Græsk her tænke sig Attisk; thi det er det Doriske og Æoliske der i denne Sag meest kommer i Betragtning. Han paastaaer ikkun at det Oldnordiske er, hvad dets Hovedbestanddeel angaaer, en Green af den store trakiske Sprogstamme, hvoraf Græsk og Latin ere de ældste Levninger.

Forfatteren nægter heller ikke den store Lighed andre have viist mellem det Oldnordiske, og det Persiske og Indiske, men han mener at denne Lighed ikke er umiddelbar, men middelbar gjennem det Trakiske.

Vi slutte denne, i Forhold til vor foresatte Plan, vidtløftige Oversigt, med den Bemærkning, at Forfatteren, ved den dybere Indsigt i Sprogenes Natur, Sammenligningen mellem saa mange Sprog forskaffede ham, har seet sig i Stand til at foreslaae mange Forbedringer i de forskjelligste Sprogs Grammatik.

Uden for Selskabet have Classens Medlemmer ogsaa paa mange Maader udbredt deres Virksomhed.

Biskop *Münter*, Commandeur af Dannebrogen, har udgivet *Observationum ex marmoribus græcis sacrarum Specimen*, hvori 30 Bidrag ere samlede af græske Indskrifter og enkelte græske Mynter (især saadanne, hvis Sprog nærmer sig den hellenistiske Dialect) til Forklaring af Sprogbrugen i det nye Testamente, og i den alexandriske Oversættelse af det gamle. *Om hebræiske Navne paa Kysten af Guinea*, hvilket Særsyn forklares af den Formodning, at Karthagerne, som talte et med det Hebræiske nær beslægtet Sprog, have staaet i middelbar eller umiddelbar Forbindelse med Negerstammerne. Denne Afhandling findes paa Dansk i Maanedskrivtet *Athene*, og paa Tydsk i *Fundgruben des Orients* B. 4. En Samling af forhen paa forskjellige Steder og i forskjellige Sprog trykte Afhandlinger om antiqvariske Gjenstande, under Titel: *antiqvarische Abhandlungen*.

Etatsraad *Thorkelin*, Ridder af Dbrg., var for en Deel Aar siden, under sit Ophold i England, bleven opmærksom paa en gammel, sin nære Fordærvelse imödegaaende Haandskrift af et Angelsachsisk Digt, formodentligen fra det fjerde Aarhundrede, over de